

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԵՎ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ N 1

ՆԻՍՏ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՎ ԿԵՆՑԱՂԱՅԻՆ ԲՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԻ

23.06.2026թ.

Նիստին մասնակցեցին՝

Կազմակերպություն /գերատեսչություն	Անուն, ազգանուն	Պաշտոն
Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Տաթևիկ Ստեփանյան	Նախարարի տեղակալ (Նիստը նախագահող)
Առողջապահության նախարարություն	Արմեն Գասպարյան	Նախարարի տեղակալ
Արդարադատության նախարարություն	Աննա Կարապետյան	Նախարարի տեղակալ
ՄԱԿ-ի Բնակչության հիմնադրամ	Լուսինե Սարգսյան	Հայաստանյան գրասենյակի ղեկավար
Առողջապահության նախարարություն	Նունե Փաշայան	Մոր և մանկան առողջության պահպանման վարչության պետ
Ներքին գործերի նախարարություն	Լիդիա Մանուկյան	ՀՀ ՆԳՆ ոստիկանության համայնքային ոստիկանության գլխավոր վարչության ՄՄԱ վարչության ընտանեկան բռնության կանխարգելման աշխատանքների գծով

		մեթոդական բաժնի ավագ տեսուչ
Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	Անահիտ Մուրադյան	Հանրակրթության վարչության հանրակրթական և արտադպրոցական ծրագրերի մշակման և իրականացման բաժնի գլխավոր մասնագետ
Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Արմինե Ալավերդյան	Մարդկանց թրաֆիքինգի և կանանց հիմնահարցերի բաժնի պետ
Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Տարիել Դանիելյան	Փորձագետ
Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Լիլիթ Միլիտոնյան	Մարդկանց թրաֆիքինգի և կանանց հիմնահարցերի բաժնի մասնագետ
Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն	Աննա Իվանյան	Տարածքային կառավարման վարչության պետ
Գլխավոր դատախազություն	Շուշանիկ Իսրայելյան	Մարդու դեմ ուղղված հանցագործությունների գործերով վարչության պետի տեղակալ
Քննչական կոմիտե	Գրիգոր Ամիրյան	Իրավաբանական վարչության պետ
Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ	Ժաննա Հակոբյան	Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ ներկայացուցիչ
ԱՍՀՆ Միասնական սոցիալական ծառայություն	Աննա Կանդազյան	Սոցիալական ծառայությունների կազմակերպման բաժնի գլխավոր մասնագետ
«Սեռական բռնության ճգնաժամային կենտրոն» ՀԿ	Տաթևիկ Աղաբեկյան	ՀԿ նախագահ
«Կանանց ռեսուրսային կենտրոն» ՀԿ	Անուշ Պողոսյան	ՀԿ գործադիր տնօրեն
«Օքսեջեն» Հիմնադրամ	Մարգարիտա Հակոբյան	Գործադիր տնօրեն

«Արևամանուկ» ՀԱՀ	Արուսյակ Հովհաննիսյան	Հոգեբան
«Կանանց հզորացման ռեսուրս կենտրոն» ՀԿ	Անուշ Պողոսյան	ՀԿ գործադիր տնօրեն
«Դու մենակ չես» ՀԿ	Նաիրա Հարությունյան	ՀԿ նախագահ
«Արմենիան Լայթհաուս» ԲՀ	Լիանա Սարգսյան	Սոցիալական աշխատող
«Կանանց իրավունքների տուն» ՀԿ	Կարինե Դավթյան	ՀԿ նախագահ
«Երիտասարդական ավանգարդ» ՀԿ	Սուսաննա Մատինյան	ՀԿ նախագահ
«Հանուն իրավահավասարության» ՀԿ	Մանուշ Մարալյան	ՀԿ նախագահ
«Մարտունու կանանց համայնքային խորհուրդ» ՀԿ	Անահիտ Գևորգյան	ՀԿ նախագահ
«Թալին-Հույս» ՀԿ	Անահիտ Աբգարյան	ՀԿ նախագահ
«Արդարության նոր մշակույթ» ՀԿ	Զարուհի Հովհաննիսյան	ՀԿ Համահիմնադիր
«Կանանց աջակցման կենտրոն» ՀԿ	Հասմիկ Հակոբյան	Սոցիալական աշխատող
«Ընտանիք առանց բռնության» ՀԿ	Հայարփի Այդինյան	ՀԿ նախագահ
«Սոցիալական արդարություն» ՀԿ	Աննա Գալստյան	Հաղորդակցման մասնագետ
«Երիտասարդական Ավանգարդ» ՀԿ	Սուսաննա Մատինյան	ՀԿ նախագահ
Եվրոպայի խորհուրդ	Լիանա Ամիրբեկյան	Կանանց նկատմամբ բռնության հաղթահարումը և գենդերային հավասարության ամրապնդումը Հայաստանում ծրագրի ավագ պատասխանատու
Գերմանական միջազգային համագործակցության ընկերություն	Արմինե Իսրայելյան	Արևելյան գործընկերության հանրային ոլորտի բարեփոխումների ծրագրի տարածաշրջանային խորհրդատու
«ՄԱԿ-Կանայք» հայաստանյան գրասենյակ	Օլգա Ազատյան	Գրասենյակի ղեկավար
ԵՄ-ն հանուն գենդերային հավասարության բարեփոխումների օգնության պատուհան» ծրագիր	Վարսեր Կարապետյան	Փորձագետ

Սույն թվականի հունիսի 23-ին կայացավ Ընտանեկան և կենցաղային բռնության կանխարգելման խորհրդի ընդլայնված նիստը, որը վարեց Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի տեղակալ տիկին Տաթևիկ Ստեփանյանը: Նիստին մասնակացում էին Առողջապահության նախարարի տեղակալ պարոն Արմեն Գասպարյանը, Արդարադատության նախարարի տեղակալ տիկին Աննա Կարապետյանը, ՄԱԿ-ի Բնակչության հիմնադրամի հայաստանյան գրասենյակի ղեկավար տիկին Լուսինե Սարգսյանը, պետական տարբեր մարմինների, հասարակական և միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:

Նիստը նվիրված էր ընտանեկան և կենցաղային բռնության դեմ պայքարի շրջանակում առողջապահական ոլորտին վերաբերող խնդիրներին, ընթացիկ բարեփոխումներին և առաջիկա ծրագրերին:

Նիստի ընթացքում քննարկված հարցերի շրջանակը՝

- ընտանեկան բռնության դեպքերի վերաբերյալ առողջապահական միասնական վիճակագրության վարում,
- ընտանեկան բռնության թեմաներով բուժաշխատողների շարունակական վերապատրաստումներ,
- ընտանեկան բռնության կամ սեռական բռնության ենթարկված անձին բուժաշխատողի կողմից ոստիկանություն ուղղորդելու մեխանիզմներ,
- ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց առողջական հրատապ հարցերի դեպքում անվճար առողջապահական ծառայությունների տրամադրման ընթացակարգերի պարզեցում,
- սեռական բռնության ենթարկված անձանց համար անվճար առողջապահական ծառայությունների տրամադրման հնարավորություն,
- դատաբժշկական փորձաքննություն անցնելիս քննիչի կողմից ուղեկցում ընտանեկան բռնության ենթարկված անձին,
- մարզերում մասնագետների՝ հոգեբանների կամ հոգեբույժների պակաս,
- թուլտվության տրամադրում ընտանեկան բռնության դեպքը վարող սոցիալական աշխատողին դատաբժշկական փորձաքննության իրականացման ընթացին ներկա գտնվելու համար:

Առողջապահական ոլորտին վերաբերող հարցերին և դիտարկումներին պատասխանեց Առողջապահության նախարարի տեղակալ պարոն Ա. Գասպարյանը: Նախարարի տեղակալը նշեց, որ օրենսդրական փոփոխություններով հստակ ամրագրվել է, որ բռնության ենթարկված անձանց

(բռնության դեպքով պայմանավորված) տրամադրվում է անվճար և արտոնյալ պայմաններով բժշկական օգնություն և սպասարկում: Սա ընտանեկան բռնության ենթարկված անձին ազատում է ֆինանսական լրացուցիչ բեռից՝ բռնության ֆիզիկական հետևանքները վերացնելու փուլում: Կառավարության որոշմամբ սահմանվել է նաև հստակ ընթացակարգ, թե ինչպես պետք է բուժհաստատությունը գրանցի բռնության կասկածով դեպքերը և ինչ պայմաններում տեղեկացնի իրավապահ մարմիններին: Մանկական հիվանդության պատմագրում սահմանվել է ներդիր, որը պետք է լրացվի, եթե բժշկի կողմից կա բռնության կասկած:

Նախարարի տեղակալը նշեց, որ ընտանեկան բռնության դեպքերի վերաբերյալ առողջապահական միասնական վիճակագրության չի վարվում:

Անդրադառնալով բուժանձնակազմի վերապատրաստումներին՝ նախարարի տեղակալը նշեց, որ Առողջապահության նախարարությունը՝ գործընկեր կազմակերպությունների համագործակցությամբ, իրականացնում է առաջնային օղակի մասնագետների (թերապևտներ, մանկաբարձ-գինեկոլոգներ, շտապօգնության բժիշկներ) շարունակական վերապատրաստումներ՝ բռնության լատենտ (թաքնված) նշանները ճանաչելու և զոհերին աջակցության կենտրոններ ուղղորդելու համար: Այս շրջանակում 2025թ. Առողջապահության նախարարի հրամանով հաստատվել է «Սեռական բռնության ենթարկված կանանց բժշկական օգնության կազմակերպման և տրամադրման սկզբունքները» ուղեցույցը, որտեղ, բացի բժշկական գործելակերպից, ներկայացվում են բռնության ենթարկված անձի հետ կոմունիկացիայի հմտություններին վերաբերող հարցեր: Վերապատրաստումները լինելու են շարունակական, դրանց երկրորդ փուլը մեկնարկելու է աշնանը: Բացի դրանից, ուղեցույցը ուղարկվել է Առողջապահության ազգային ինստիտուտ՝ մանկաբարձ-գինեկոլոգների հետքուհական ուսուցման ծրագրերում ներառելու համար:

Նախարարի տեղակալ պարոն Ա. Գասպարյանը անդրադարձավ նաև ընտանեկան բռնության ենթադրյալ դեպքերի մասին Ոստիկանությանը տեղեկացնելու հարցերին՝ նշելով, որ գործող կարգի համաձայն բժիշկը պարտավոր է հայտնել իրավապահներին, եթե կա բռնության հիմնավոր կասկած: Սակայն այս պրակտիկան հանգեցնում է նրան, որ բռնության ենթարկված անձինք երբեմն խուսափում են դիմել առողջապահական հաստատություններին: Նախարարի տեղակալը հավելեց, որ այս գործընթացները դեռևս բարելավման անհրաժեշտություն ունեն:

Պարոն Ա. Գասպարյանը, խոսելով անվճար բժշկական ծառայությունների մասին, նշեց, որ գործող կարգավորումներով պայմանավորված սեռական բռնության ենթարկված անձինք դուրս են մնում անվճար ծառայություններ ստացող

անձանց խմբից, եթե դեպքը տեղի չի ունեցել ընտանիքում: Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի տեղակալ տիկին Տ. Ստեփանյանը և պարոն Ա. Գասպարյանը, կարևորելով խնդրի լուծմանն ուղղված աշխատանքների իրականացումը, պատրաստակոչություն հայտնեցին ոլորտային հասարակական կազմակերպությունների կողմից առաջարկների ամբողջական փաթեթ ստանալուց հետո համատեղ քննարկում կազմակերպելու և հարցի հնարավոր լուծմանն ուղղությունները դիտարկելու վերաբերյալ:

Պարոն Ա. Գասպարյանը խոսեց նաև անհրաժեշտ մասնագետների պակասի մասին՝ մարզային և նույնիսկ երևանյան շատ պոլիկլինիկաներ ու հիվանդանոցներ չունեն հաստիքային հոգեբաններ կամ սոցիալական աշխատողներ, որոնք մասնագիտացված են տրավմայի (crisis intervention) հետ աշխատանքում: Բժշկական օգնությունը մնում է զուտ սոմատիկ (մարմնական), մինչդեռ հոգեկան առողջության վերականգնումը դուրս է մնում պետական հոգածությունից: Որպես առանջին քայլ, հոգեբանի հաստիքը պարտադիր է դարձել 3-րդ մակարդակի բոլոր ծննդատներում:

Անդրադառնալով դատաբժշկական փորձաքննության ժամանակ քննիչի կողմից ընտանեկան բռնության ենթարկված անձին ուղեկցելու հարցին՝ Քննչական կոմիտեի Իրավաբանական վարչության պետ պարոն Գրիգոր Ամիրյանը նշեց, որ քննիչի դատավարական լիազորությունները սահմանվում են Քրեական դատավարության օրենսգրքով, իսկ Օրենսգրքում նման պարտադիր գործառույթ կամ մեխանիզմ սահմանված չէ, սակայն հնարավոր է, որ անհրաժեշտության դեպքում, ըստ դեպքի և կարիքի, նման գործընթաց կազմակերպվի: Պարոն Գ. Ամիրյանը նշեց, որ նման պրակտիկան կարող է առաջացնել լրացուցիչ խնդիրներ և հարցադրումներ՝ դիտարկվելով որպես ապացույցի որակի վրա ազդող հանգամանք: Միաժամանակ պարոն Գ. Ամիրյանը հավելեց, որ որոշ դեպքերում՝ օրինակ՝ ընտանեկան բռնության ենթարկված անձի հատուկ խնդրանքով կամ պայմանավորված ընտանեկան բռնության դեպքի տեսակով և ծանրացնող հանգամանքներով, հնարավոր են դեպքեր, երբ քննիչի կողմից իրականացվի ուղեկցում: Պարոն Գ. Ամիրյանը հանդես եկավ առաջարկով՝ նշելով, որ ընտանեկան բռնության դեպքերի ժամանակ դատաբժշկական փորձաքննությունների և, հատկապես, դատահոգեբուժական փորձաքննությունների իրականացմանը պետք է տալ առաջնահերթություն, ուստի անհրաժեշտ է աշխատանքներ նախաձեռնել դրա իրավական հիմքերի ապահովման համար, քանի որ այդ փորձաքննությունների արդյունքները կարևոր նշանակություն ունեն ընտանեկան բռնություն գործադրած անձին մեղադրանք առաջադրելու համար:

Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարար տիկին Տ. Ստեփանյանը կարևորեց ոլորտում գործունեություն ծավալող հասարակական կազմակերպությունների կարողությունների զարգացմանն ու իրավական գիտելիքների ամրապնդմանն ուղղված աշխատանքների իրականացումը: ՄԱԿ-ի Բնակչության հիմանդրամի հայաստանյան գրասենյակի ղեկավար տիկին Լուսինե Սարգսյանը, արձագանքելով ծավալված քննարկումներին, նշեց, որ պատրաստակամ են տրամադրելու շարունակական աջակցություն, որպեսզի հասարակական կազմակերպությունների գործընկերները՝ ընտանեկան բռնության եթնարկված անձանց հետ ամենօրյա աշխատանքի արդյունքում հավաքագրված խնդիրներն ու բացերը բարձրաձայնելու ու կառավարության պատասխանատուներին ներկայացնելու հնարավորություն ունենան: Տիկին Լ. Սարգսյանը առաջարկեց քաղհասարակության ոլորտի ներկայացուցիչներին, փորձագետներին աշխատանքային առանձին հանդիպում կազմակերպել՝ համակարգված ձևակերպելու ոլորտում առկա բացերն ու կարիքները, որոնք կօգնեն տրամադրվող աջակցության ծառայություններն ու դեպքերի կանխարգելմանն ուղղված աշխատանքները դարձնել առավել թիրախային:

Խորհրդի Նախագահ

Տ. Ստեփանյան